

Wybrane zagadnienia dotyczące koncepcji szkół doktorskich na UW
(projekt materiałów roboczych do ogólnouniwersyteckiej dyskusji,
oparty na pracach zespołu ds. przygotowania założeń nowego modelu kształcenia
doktorantów – Szkół Doktorskich oraz zespołu rektorskiego)

2018-06-18

Elementy koncepcji:

1. Założenia podstawowe:
 - a. szkoła doktorska koncentruje się na wspieraniu rozwoju naukowego i osobistego doktorantów, w tym ich umiejętności i kompetencji ogólnych;
 - b. realizacja projektu badawczego będącego podstawą doktoratu jest prowadzona pod opieką promotora, w jednostce w której pracuje promotor;
 - c. na podstawie rozprawy doktorskiej stopień naukowy doktora jest nadawany przez podmiot wskazany w Statucie UW (Radę Dyscypliny Naukowej lub Radę Dziedziny Naukowej).
2. Kryteria tworzenia szkół doktorskich:
 - a. 3 szkoły obszarowe (nauki humanistyczne, nauki społeczne, nauki przyrodnicze i ścisłe) oraz jedna szkoła międzyobszarowa/interdyscyplinarna;
 - b. w ramach przyszłej federacji z WUM w systemie szkół doktorskich znalazłaby się także szkoła nauk medycznych/o zdrowiu;
 - c. w szczególnych przypadkach i na warunkach określonych w Statucie możliwe będzie także tworzenie szkół doktorskich, łączących ze sobą co najmniej dwie dyscypliny, z innymi instytucjami naukowymi lub w drodze inicjatywy środowiskowych.
3. Zadania szkoły doktorskiej:
 - a. rekrutacja doktorantów;
 - b. organizacja opieki promotorskiej, w tym w ramach realizowanych na UW projektów naukowych;
 - c. ustalanie programu kształcenia doktorantów i zapewnianie oferty dydaktycznej dostosowanej do potrzeb doktorantów, w tym w zakresie umiejętności „miękkich”;
 - d. organizowanie cyklicznych seminariów naukowych mających na celu poszerzanie wiedzy ogólnej doktorantów, w tym dotyczących głównych wyzwań cywilizacyjnych;
 - e. zapewnianie kadry dydaktycznej o najwyższych kwalifikacjach w ramach zasobu UW oraz instytucji zewnętrznych;
 - f. wspieranie mobilności doktorantów (informowanie o możliwościach wyjazdów zagranicznych i stworzenie zaplecza administracyjnego ułatwiającego kontakty międzynarodowe);
 - g. monitorowanie realizacji projektu doktorskiego, przy współpracy z Radą Dyscypliny;
 - h. ewaluacja postępów doktoranta;
 - i. ewaluacja opieki promotorskiej;
 - j. tworzenie warunków do samoorganizowania się doktorantów i wspieranie ich aktywności;

- k. stworzenie przestrzeni do kontaktów między doktorantami różnych szkół, koordynacja wspólnych przedsięwzięć, komunikacja i informacja;
 - l. współdziałanie w ramach sojuszu uczelni europejskich 4EU.
4. Miary efektywności szkoły doktorskiej:
- a. sukcesy doktorantów wynikające z ich indywidualnej aktywności: np. publikacje, uzyskane staże, wyjazdy zagraniczne, uzyskane granty;
 - b. stosunek liczby przyjętych kandydatów do liczby doktoratów obronionych w terminie.
5. Struktura organizacyjna szkoły doktorskiej:
- a. Dyrektor – powoływany przez Rektora (na podstawie konkursu), którego zadaniem będzie bieżące zarządzanie szkołą dokorską. Pełni funkcje organizacyjne i administracyjne. Odpowiada bezpośrednio przed Rektorem UW;
 - b. Rada Szkoły – niewielkie ciało doradcze (5-6 osób), wspierające merytorycznie Dyrektora. Członkowie Rady powinni być powoływani przez Rektora na wniosek Dyrektora, po zasięgnięciu opinii Senatu, z grona wybitnych naukowców na podstawie kryteriów merytorycznych (a nie parytetu dyscyplin), także spoza UW.
 - c. Administracja, podległa Dyrektorowi, zapewniająca obsługę funkcjonowania szkoły;
 - d. Komisje ewaluacyjne/doktorskie – powoływane głównie spośród pracowników UW w dyscyplinach, przy udziale właściwych Rad Dyscyplin; dopuszcza się obecność wybitnych uczonych spoza UW (jedna Komisja może ewaluować więcej niż jedną rozprawę);
 - e. samorząd doktorancki.
6. Usytuowanie Szkół w strukturze UW:
- a. szkoły doktorskie są samodzielnymi podmiotami organizacyjnymi UW, podległymi bezpośrednio Rektorowi UW; szkoły nie podlegają wydziałom, ani wydziały nie podlegają szkołom.
 - b. organem koordynującym działania szkół i umożliwiającym ich współpracę powinien być Konwent Szkół Doktorskich złożony z Dyrektorów Szkół i Przewodniczących Rad Szkół. Rektor (lub wskazany prorektor) może stać na czele tego Konwentu;
 - c. szkoły współpracują ze sobą w zakresie udostępniania swojej oferty dydaktycznej i innej doktorantom wszystkich pozostałych szkół oraz tworzenia warunków do powstania interdyscyplinarnego środowiska doktorantów;
 - d. szkoły są niezależne od innych jednostek organizacyjnych UW i podlegają bezpośrednio Rektorowi;
 - e. łącznikiem między szkołami a organami nadającymi stopnie naukowe w dyscyplinach są komisje ewaluacyjne szkół doktorskich.
7. Akty prawne regulujące działania szkół doktorskich:
- a. ustawa;
 - b. statut (zasady tworzenia i likwidacji szkół, kompetencji organów szkoły, współpracy z organami prowadzącymi dydaktykę w zakresie zamawiania zajęć dla doktorantów);
 - c. regulamin ogólny – dla całej uczelni (struktury szkół, ogólne zasady rekrutacji, ogólne zasady ewaluacji doktorantów i opieki promotorów, zasady przyznawania stypendiów; zasady dotyczące tworzenia programów kształcenia, zasady realizacji doktoratów w ramach projektów naukowych, limit doktorantów pod opieką jednego promotora);

- d. zasady odbywania studiów w szkole doktorskiej – dla każdej szkoły oddzielnie (szczegółowe zasady rekrutacji uwzględniające kryteria związane ze specyfiką obszarową; szczegółowe zasady ewaluacji doktoranta i opieki promotora uwzględniające kryteria ewaluacji związane ze specyfiką obszarową)
 - e. program kształcenia, opracowany przez Radę i zatwierdzony przez Senat;
8. Rekrutacja do szkoły doktorskiej:
- a. podstawą rekrutacji jest jakość kandydatów, a nie parytet dyscyplin (oznacza to, że rok do roku może się zmieniać udział doktorantów reprezentujących różne dyscypliny w danej szkole);
 - b. rekrutacja odbywa się w trybie otwartego konkursu o zasięgu międzynarodowym;
 - c. rekrutacja prowadzona jest przez Radę szkoły; w skład Komisji rekrutacyjnej mogą być powoływani przedstawiciele dyscyplin reprezentowanych w ramach szkoły;
 - d. konieczne jest uregulowanie kwestii naboru doktorantów do projektów finansowanych z grantów (stypendia doktorskie w grantach);
 - e. w chwili przyjęcia na studia doktorant może pobierać tylko jedno stypendium (zajmować tylko jedno miejsce).
9. Proces ewaluacji jako kluczowy czynnik projakościowy:
- a. ewaluacji postępów doktoranta i opieki promotorskiej dokonuje Komisja ewaluacyjna działająca w ramach szkoły doktorskiej;
 - b. komisja ewaluacyjna/doktorska dokonuje ewaluacji postępów doktoranta po 2 latach od rekrutacji. Do jej zadań należy także wspieranie doktoranta w trakcie całego procesu kształcenia;
 - c. komisja w tym samym składzie dokonuje równoległe ewaluacji opieki promotorskiej;
 - d. w przypadku negatywnej ewaluacji promotora przy pozytywnej ewaluacji doktoranta, zadaniem szkoły jest zapewnienie kontynuacji kształcenia pod opieką innego promotora;
 - e. komisje ewaluacyjne dla poszczególnych doktorantów wyznaczane są w ciągu pierwszego roku po przyjęciu do szkoły doktorskiej;
 - f. śródkresowa ocena doktoranta składa się z dwóch elementów: oceny szeroko rozumianego rozwoju doktoranta (przyrost wiedzy i umiejętności) oraz oceny postępów w realizacji projektu badawczego;
 - g. szczegółowe kryteria oceny, zależne od specyfiki obszarowej, są określone w zasadach odbywania studiów w danej szkole doktorskiej;
 - h. Raporty z przebiegu i wyniku procedury ewaluacyjnej doktoranta i ewaluacji opieki promotorskiej Komisja ewaluacyjna przedstawia Dyrektorowi szkoły; doktorant może odwołać się od negatywnej oceny śródkresowej (skutkującej usunięciem z listy doktorantów) do Rady szkoły;
 - i. ocena opieki promotorskiej jest brana pod uwagę w ocenie okresowej pracownika i ma wpływ na możliwość powierzenia opieki nad następnymi doktorantami;
10. Proces kształcenia i oferta dydaktyczna:
- a. Szkoła doktorska nie prowadzi samodzielnie dydaktyki ani badań;
 - b. szkoły doktorskie zamawiają zajęcia dla doktorantów w jednostkach UW lub poza nimi, w tym zapewniają kadrę dydaktyczną o najwyższych kwalifikacjach;

- c. program kształcenia w szkole doktorskiej powinien być określony możliwie ogólnie, tak by zapewnić doktorantowi indywidualizację procesu kształcenia. Na przykład, od doktorantów można wymagać w kolejnych latach zgromadzenia „portfolio” obejmującego różnego typu aktywności (uzależnione od specyfiki dziedzinowej). Doktorant w porozumieniu z promotorem powinien decydować, gdzie i w jakiej formie będzie realizował wymagania programowe;
- d. zamiast zajęć ogólnych, kierowanych do dużych grup doktorantów, należy koncentrować się na zajęciach o charakterze wysokospecjalistycznym i włączającym w proces badawczy (seminaria, warsztaty z wybitnymi badaczami, specjalistyczne szkoły letnie, w tym wyjazdowe, zajęcia metodologiczne, zajęcia dotyczące specjalistycznych metod i narzędzi badawczych); w ramach „portfolio” powinny się znaleźć aktywności własne doktorantów, z zastrzeżeniem, że będą one nastawione na wzrost kluczowych kompetencji i umiejętności;
- e. szkoła powinna zapewnić doktorantom ofertę dydaktyczną obejmującą m.in. umiejętności z zakresu dydaktyki akademickiej, podnoszenie kwalifikacji językowych i kompetencje miękkie;
- f. oferta dydaktyczna szkoły powinna brać pod uwagę zgłaszane przez doktorantów zapotrzebowania na konkretne typy zajęć;
- g. ewaluacja zajęć dydaktycznych dla doktorantów powinna być prowadzona w sposób ciągły i podsumowywana co roku przez Radę szkoły.